

Prava Pučka Sloboda

PREDPLATNA CIENA NA GOD. K 2
- NA PO GOD. 1 - POJEDINI BROJ 2 p.
PREDPLATA SE ŠALJE UREDNIŠTVU

izlazi svakog četvrtka

IZDAVATELJ, VLASTNIK I ODGO-
VORNI UREDNIK: VLAD. KULIĆ
- UVRSTBE PO CIENIKU III POGODBI

God. II.

ŠIBENIK, II. ožujka 1909. god.

Broj 46.

Kamatnik je krvopija naroda, a onaj, koji kamatnika brani, ubojica je naroda.

Uvod.

Težače, čuj! Kad bi se god sastali na sabor u Zadru tvoji zastupnici, koje si ti izabrao, da budu oni čuvari tvoga prava i branioci tvojih interesa, oni su svaki put vikali i zvali u pomoć vladu, da stvori zakon, kako bi kamatnicima, koji su izpili svu tvoju krv u žilama, postali milosrdni naprama tebi.

Vlada se ovom vapaju narodnih predstavnika nije odazvala, već ih je upozorivala na zakon, koja zabranjuje svako kamatništvo preko 10%, a u nekim slučajevima i izpod ovog postotka.

Pošto si ti, težače, više manje bio zadužen upravo kod bezdušnih kamatnika, neki ljudi, koji su nikli iz puka, stavili su se na čelo, da ti pomognu.

Počeli su osnivati seoske blagajne i druge zadruge, samo da tebi, težače, bude bolje.

Dok su se seoske blagajne i druge gospodarske zadruge, možemo reći, liepo počele širiti na primorju, a i u nekim zagorskim našim predjelima, te tim stale na rep bezdušnim kamatnicima, dotle se je u isto doba opazala kamatnička ruka neumoljiva i u svom biesu, proti tebi težače, naš brate!

Slika iz drniške krajine.

Težaci, širom hrvatske domovine čujte!

Mi, koji smo rođeni i odgojeni u Šibeniku, više smo puta na svoje oči imali prigode vididi i čuti, kako narod iz drniške krajine seli u Slavoniju, ko kakovo prodano roblje. „Hrvatska Rieč“, od kad je god počela izlaziti, pak sve do danas, nije prestala, a da ne upire prstom u ovu pravu žalost i da poziva na odgovornost one, koji su tome krivi.

Naš list pako ne samo, što je očito naperen naprama kamatnicima, da li je stupao, stupa i stupati će uvijek u borbu protiv istima, jer smo uvjereni, da dok naš težak ne bude oslobođen kamatnika, da će biti uvijek rob i pokorni sluga nekih plemića, koji su se ko izrodi uvukli u naš narod i nekih domaćih bezdušnika.

Čitao si težače, u zadnjem broju ovog lista, da su u Drnišu, toj srčiki kamatništva i deračine težač-

kog imanja, bili po nalogu suda zatvoreni u tamnicu, neki ljudi, na koje je pala sumnja, da narod tamo gule, ili su ga gulili oni i njihovi otc

Dok smo se mi nadali, da će svi listovi u Dalmaciji puštit, da sud rieši pitanje zatvorenih i ono oguljenih težaka, jer je sud jedini pravoriek u stvari, to, što na žalost vidimo?

List, koji izlazi u Splitu, a zove se „Jedinstvo“, uzimlje u obranu ne samo one, što su bili zatvoreni po nalogu suda, nego još traži, da se imaju odmah puštati iz zatvora i da se sudac ma na kakav način mora kazniti.

Dok je ovako, težače, pisalo „Jedinstvo“, moglo se je primučati, jer je ovo list, koji bi sutra i vragu palio svieću, dok je kruna, ali se je čuditi „Narodnom Listu“, da je i on ustao u obranu kamatnika, naprama oguljenom narodu, čigov je urednik, ne jedan, ne dva, već sto i dva govora izrekao proti kamatništvu, bilo u saboru, bito u društvenim sastancima, ili na carevinsgom vieću.

A „Hrvatska Rieč“?

Ova, ko pravi tumač težačkih jada i nevolja, a koja nalaze svoj zametak u kamatništvu, ustaje na obranu tvoju, težače, i u brk svakome veli, da će ona stati na strani pravice i težačkih truda.

Delija Dr. Jere Grubišić iz Drniša, misleći valjda, da je i „Hrvatska Rieč“ u rukama njegovih tužnika, a što bi imalo biti izpod dostojanstva jednog odvjetnika ovako uredniku brzojavlja:

„Stidite se ovako glupo, ludo, prastački, fratarski, u broju 317 o našem uapšenju pisati, opetujem, stidite se, ako možete.

Dr. Jere Grubišić“.

Za Dr. Jeru Grubišića je glupo, braniti težačka prava i težačke trude. Ovo težače upamti, a medjuto čuj, što mu na ovu brzojavku odporučuje „Hrvatska Rieč“:

„Mi smo na ovu brzojavku šutili, da vidimo, što će gospoda iz Drniša i što će naša javna štampa.

Gospoda iz Drniša poduzimlju putovanja i brzojavljaju na sve strane, kako bi se na njihovu obranu diglo sve što odlučuje u ovoj nesretnoj zemlji.

Mi smo sve to mirno gledali i uživali smo, kako bogati ljudi mogu u tili čas

predobiti za se celo „javno“ mnjenje a valjda i vlasti.

A težak, a svi oni upropašteni siromasi? Ali što je komu stalo da je od lihvara uništena polovica Dalmacije? Što je komu stalo da je gladinja plod lihve i da težak u najobilnijoj godini nema koliko mu potrebuje da namiri lihvare? Zar je „javna“ štampa da brani uništenog siromaha?

— Ta to bi bilo sramotno, glupo, ludo, prastački i fratarsko.

Tako po svoj prilici misle gospoda u Drnišu i drugovdje, ali se varaju jer naš list kao uvijek i u sve mu i tako je i u ovom poslu na pravu, na strani zapuštenoga naroda. I za to poručujemo javno svima, kojih se tiče, i sudu, i štampi, i namjestniku i občinam, da u ovom poslu ima biti dana zadovoljština i pravda onima koji su izrabljeni, a to su nesretni uništeni težaci. Lihvari moraju vratiti što su siromasima oteli. Lihva mora prestati, pa ako se našao žandar — koji je jednom htio braniti slabijega od lihvara, dobro je učinio.

A da je dobro učinio do potrebe dokazat ćemo javno, kad to ne bi učinili oni, kojih se tiče i kojima je to dužnost.

Medjutim neka radi sud svoju i neka nepozvana „poštena, moralna, javna štampa“ ne zamiče trag pravdi“.

Završna.

I mi složni sa „Hrvatskom Rieči“, tražimo, da sud vrši svoju bez obzira na rodstvo, plemstvo, doturstvo i bogatstvo, jer su kamatnici prave narodne izjelice i oni su ga dognali do prosjačkog štapa. Sudska vlast nema se obzirati, što piše „Jedinstvo“ i druge novine, kao da je to nekakovo javno mnjenje. Ne gospodo! Javno mnjenje jest siromašni oguljeni i sa očinskog praga prognani narod. Javno mnjenje su ona gola i bosa djeca, žene i mužkarci, koji ko prodano blago na pazaru iz drniške krajine tucaju se od nemila do nedraga. Javno mnjenje jest pustoš naših zakorskih predjela, koje je bezdušni kamatnik ogolio, potjerav radnu ruku s praga otčevoga. Javno mnjenje jest glad, koja vlada u drniškoj krajini, a ovoj gladi jest kriv kamatnik barem sa devedesetidevet posto. Pa što bi dalje? Ta sâm narod kaže, da tko je dužan i na Božić je tužan. Ova narodna ne odnosi se na dug sa poštenim kamatima od 6%, već na onu deračinu, kad se je narod

o Božiću morao sjećati svojih krvopijâ, noseći im tukce i praščiće. Krvopije su pekli tukce, što je raja morala da nosi, a raja je gladovala kraj glavne na kominu i prazne bakre. Došli su dani i njihova sila počela je padati. Proti narodnim deračima ustali su ljudi, da poprave ono, što se popraviti dade. Pa dok rodoljubi vrše svoj rad, na tvoje dobro težače, dižu se nezvani, da brane tvoje krvopije. Nu ne će uspjeti. Sila treba da pada, a pravica da pobedi. Neka „Jedinstvo“ brani kamatnike, neka se „Narodni List“ za njih zauzime, neka Smodlaka sa svojim „Slobodama“ mučeci odobrava narodno guljenje, ipak mora, da dodje dan, kad ćeš ti težače naš, skršiti okove kamatništva i kad će ti sinuti sunce slobode.

U tom pravcu i mi ćemo udesiti naš rad, te bez obzira naprama ikome, stupati ćemo napried putem, koga nam je pokazao naš otac, naš neumrli i slavni vodja Dr. Ante Starčević riečima: U službi sam naroda, sve za narod, a ništa za sebe.

Šta je nova po svietu.

Hrvatska. Počela je razprava proti onima, koji su radi veleizdaje bili utamničeni. Dva puna dana trajalo je čitanje obtužnice. Obtuzenici su dobre volje i ako im se o glavi radi. Ne vjeruju valjda, da će ih odsuditi, što su se vladali kako im je dopušteno bilo, a kako je još dopušteno onima Srbima, koji Madjarima služe. A nema sumnje, skupo će platiti pogriješku svojih nekadašnjih vodja, koji su za više i puno godina služili lukavome Madjaru, a proti vlastitoj domovini Hrvatskoj. I nama, a pogotovo njima, bilo na usvjest. U Ugarskoj, ako naša braća govore, pišu, a doznade li se, da i samo nepoćudno misle o Madjarima, tuženi su kao veleizdajnici i bivaju sudjeni. To najviše osjećaju Slovaci. Kad svi, koliko nas je, ne bismo držali za jedan štap i složno se opirali drznome Madjaru, mogle bi i u nas takove prilike nastati. Složno dakle svi, bez razlike vjere, na temelju državnoga prava, branimo staru našu djedovinu, kraljevinu Hrvatsku, a pobjedit ćemo.

Bosna. Na Drini se kadkada čuje puškaranje. Vojska s jedne, vojska s druge strane. Vrebaju ljudi jedan na drugoga, a ni jedni ni drugi nisu tu ponamješteni da piruju, da se vesele, nego da se kolju i dave. Neki dan se sa srbske strane pucalo i ubilo jednog našeg žandara. Brat ubio brata. Crna sudbino! Po svoj ovoj zemlji svugdje podpuni mir. I drugdje ga daj, Bože, a

„ . . . Složi uda razdrobljena
Hrvatskoga roda mog . . . “

Austrija. Ovih će se dana otvoriti državni sabor. Bienerth iz svih sila nastoji da sklepari većinu, koja bi mogla nadvladati nezadovoljne Čehe. Ovi su mu na putu, najviše mu smetaju. Hoće li biti moguće, da ih toliko nadje? Muguće je. Niemci su njegovi, Italijane će primamiti nadama o sveučilištu, socijalistima treba novaca, nekoji hlepe za častima, a Poljaci, tko bi znao, što i kako umujn. Neupali mu, bit će sabor razpušten, a vladat će ministri i bez njega. Kad promotriš okolnosti na sjeveru (u Českoj), na

jugu (u Hrvatskoj) na iztkoku i sredini (u Ugarskoj i Erdelju) pa i na zapadu na granicama Italije — moraš zaključiti, da po Austro-Ugarsku nastaju sasvim burna vremena. Hoće li se naći odlučan muž, koji bi ih ih znao predusresti? Bože daj pak sve liepo uredilo, a da svi narodi budu svoji i slobodni na svome.

Ugarska. Madjare sniče nepravda. I gore će dočekati! Koškaju se. Nestaje dosadašnje sloge. Viču na Košuta, da ih izdaje. Dobro je njemu pak se boji, da mu se odmakne korito. A sva nesloga nastaje radi banke. Htjeli bi svoju vlastitu imati, a nisu za to u stanju, pak kralj ne da. Išli su k njemu mnogi ministri pak i isti Košut, a svi se povratili praznih ruku. Za to kažu, da će svi sadašnji madjarski ministri odstupiti. Ali Košut i Wekerle ne će. Lukava su ova dva! Ostaju za kvar, a malo po malo dobit će oni što god budu htjeli. Bečlije nemaju odlučnosti, a Madjari su uztrajni, pak bi mogli stignuti i do vrha slave svoje, a ta će trajati sve, dok im razne narodnosti ne zazvone mrtvo zvono.

Srbija. U političara najviše himbe. Ali ako iskreno rade, svi predstavnici raznih vlasti ovo zadnjik dana svjetovali kralja Petra, neka stavi mač u korice, da svrši galama i ratobornost proti Austriji, a ne poslušaj li, da neka se ne uzda od ikoga pomoći. Rusija osobito nastoji, da Srbi odustanu od zahtjeva, da im se ustupi pas zemljišta do mora, neka mogu željeznicu graditi radi izvoza njihovih proizvoda. U vieću držanu svi ministri jednoglasno zaključili, ne obzirajući se na opomene sviju država. I nastaviše oružavanje i pripreve na rat. Mi držimo, da srpska vojska ipak na Austriju udariti ne će, ali će ju izazivati, samo da je razljuti, pak da ona prvu pušku izpali. A tad bi Srbi udarili gdje god bi mogli. A tad? Nastao bi rat, kakova odavna nije bilo. Srbijo, saberi se, poslušaj osobito Rusiju, ne ubijaj sebe i drugoga, šteti si svoje za gora, za zgodnija vremena.

Koristne posljedice odlikovanja.

Još nam je u uspomeni koliko su plaćali neki bogati žudije, za vrijeme Körberova ministarstva, za naslove i odlikovanja. Barem smo čitali tako, da su neki davali za barunstvo do 250 hiljada kruna.

Ali kad se ne bi kupovalo naslove i odlikovanja, već time, što se je to dobilo, nosi za sobom, kano posljedica, golemih troškaka. U ovom smislu izašao je nedavno u bečkom listu „Winer & Strahlen“ članak, protkan finom porugom i šatirom proti onima, koji se jagme za odlikovanja. Pisac dokazuje, kako je ta jagma za odlikovanjima od neprocjenive koristi za razne grane narodnog gospodarstva. Pošto je pitanje zanimivo, neće biti žao našim štovanim čitateljima ako se za časvremeno na dokaze zaustavnim.

Što se najprije dogodi, kada se u službenom listu čita, da je tko primio kakov red, naslov, promaknuće? Čestita mu se, a on zahvaljuje. Promislite, koliko se je posjetnica, pisama, brzojava izmjenilo kod zadnjih imenovanja i odlikovanja! Koliko se je samo tim okoristila industrija papira i tiska, nada sve kada se uvaži, da promjena u naslovu nosi sobom i promjenu posjetnica i listovnog papira.

Uz posjetnice se moraju promjeniti: tablice na kućnim vratima. da ti tko ne pogriješ naslov; mora se utisnuti kruna, kao znak plemstva, na rubenini treba promjeniti imena, ili napraviti novu rubeninu. Za sve te posle treba povećati broj osoblja, koje radi, naravno više nego je dužno, pak za to već računa na posebne nagrade i darove, osobito pak o Božiću ili novoj godini.

Ali se većinom čestitke i zahvale ne svršavaju samo pismeno. Mnogi idu najprije na odnosno Ministarstvo, ili Namjestništvo, koje je predložio odlikovanje, pak k svim starješinama i poglavarima, pak visokim ličnostima, uplivnim poznancima; k njima opet dolaze podložnici i prijatelji. A za sve to treba ili parobrod ili željeznica ili automobil ili kočija: pak se obzirom na radosnu prigodu daje i poslužnicima i kočijašima malo više dobre ruke.

Nego za sve te saslušaje, prestave, posjete i uzvrate, treba ne samo odklikovanim, nego i tolikim drugim, da nabave dotična odijela ili uniforme, svečana i obična odijela i naravno i dotične kape ili šešere. Koliko samo tim dobivaju razne grane industrije, kao prodaja rukotvorina, šešira, rubenine, kravata, rukavica. Većim se dielom ti troškovi podvstručene jer i novim naslovom gospodja supruga mora da svoju vanjštime prilagodi novom društvenom položaju svoga muža.

Za to valja da i ona kupuje nove robe, finija pera za svoje klobučice, ljepše i skuplje igle i druge predmete za nakit.

Razumije se sebi, da valja, imati obzira i na djecu, kćeri i ukućane, pak i na samu služinčad, jer ne smije sluga c. k. savjetnika da se nosi kao koji mu drago drugi sluga.

Jasno je takodjer, da samo u riedkim slučajevima ti pozdravi u salonima ministarstva, ili namjestništva, u uredima ili u sobama primanja mogu da iscrpu prekomjernu iskrenost i srdačnost čustava, koja se u tako veselim prigodama medju sobom natječu. S toga se za to obično davaju objedi, večere, od najsvečanijih do najprostijih. Koliko tim dobivaju ne samo gospodari hotela i gostiona, trgovci vina i šampanjca, fabrike porcelane i stakla, nego i dekorateri i prodavaoci cvieća, umjetnici sa nacrtima menu karte, pjesnici sa prigodnim pjesmama i nazdravicama, i nekino vinoari, pak i sami poslužnici, koji dovedu kočije pred hotele i palače.

Budući da se te svečanosti dogadjaju jedna za drugom, a nada sve odlikovane osobe ne mogu da im se otmu, stoga često njihov želudac ne može da odoli svim zahtjevima. Za to treba da im priteku u pomoć liečnici, ljekari, apoteke i drogarije.

Medjutim su fotografi i slikari grbova napravili slike pojedinih znakova sa odlikovanje u raznoj veličini, sa bojama i bez boja.

Ali nije ni time sve svršilo. Kaže se da je p. Taafe kazao, kad je dobio jedno novo odlikovanje: mene doista to više ne veseli; jedino me veseli, što se drugi za to ljute, što sam ja odlikovan.

Po tomu bi se dalo slutiti, da će do skora biti dosta latinje i bolesti na jetri; a usljed toga biti će veliki broj posjetioca Karlsbada i drugih lječilišta, za lječenje i oporavljenje. Posljedica će toga biti: tražiti zgodu za putovanje, kakove u Austriji još negda nije bilo.

Pak da nisu koristne posljedice odlikovanja!

Za siromaha odredjeno, a bogatu dato.

U zadnjoj „Hrvatskoj Rieči“ ima iz Zadra članak pod gornjim naslovom. Da naša braća težaci vide, kako se vladini ljudi brigaju za svoje debele kumove, a to sve u ime siromaha, maloga puka, donosimo ulomak iz ovoga članka:

„Za ublaženje nevolje u kojoj se nahodi naš težak uslied velike suše, koja mu je uništila i ono malo piće potrebite za hranu životinja, ministarstvo je poljodjelstva priskočilo u pomoć narodu udieliv Namjestništvu pripomoć od 250.000 kruna u svrhu da nabavi piće, te da ju podijeli siromasima uz sniženu cienu.

I ako ova svota ni iz daleka ne dosiže da pokrije veliku nestašicu piće u pokrajini, ipak se je moglo narodu mnogo pomoći, da se je s njom postupato duševno, kako se je moralo, a to upravo radi toga, što je udieljena svota malena, a potrebe velike.

Nu žalibože ova pripomoć nije uložena, kako i komu je bila namijenjena, jer je s njom upravljala osoba, koja nema čuvstva za težaka niti joj je stalo do težačke nevolje. Za dokaz tomu iznašamo ove činjenice.

Dok je množina pukih siromaka ostala praznih ruka, jer ih nije mogla zapasti vladina milostinja, dielile su se **ogromne količine** siena i mekinja **bogatašima** i sumišljenicima savjetnika Zottija. Na taj način primiše: Giov. Mestrovich di Antonio iz Zadra **10.000 klgr.** siena i **1500 klgr.** mekinja; Marusich Antonio iz Zadra **10.000 klgr.** mekinja i **7000 klgr.** siena; Ivan Meleda **2000 klgr.** siena i **3000 klgr.** mekinja; Giovanni Baitara iz Zadra **10.000 klgr.** siena i **5000 klgr.** mekinja itd.

Kad čitamo imena ovih bogatih posjednika i trgovaca, te velike količine siena i mekinja, koje su im udieljene, pa kad pomislimo na onaj veliki broj siromaka, kojima blago od gladi skapa, a da ih nije dotekla vladina pripomoć, ne možemo, a da se ne zgražamo očitj nepravdi pitajući vladu, gdje je pravica? Gdje je duševnost savjetnika Zottija? Čim on opravdava ovaj njegov postupak?

Zar je moguće, da je sve ovo učinjeno sa znanjem namjestništva? A najljepše je u cijeloj ovoj škandaloznoj stvari i znamenito u predmetu još to, što je Battara prodao vladi mnogo siena i mekinja za skupe novce, a vlada mu je udjeljivala kao milostnju isto sieno i mekinje uz sniženu cienu, da ga može po drugi put skupo prodati istoj vladi.

Ovo se događa u vrijeme kad vlada u pokrajini glad kod ljudi i životinja!

Pošto smo više nego uvjereni, da će gospoda na namjestništvu i vrhu ovih činjenica preći sa običnim stiskanjem ramena, jer kako rekosmo, oni svi su nemoćni naprama jednom Zottu, to pozivljemo narodno zastupstvo i zemaljski odbor da on i prosvjeduju proti ovakovom postupanju Zotta kod ministarstva poljodjelstva, tražeći da se jednom stane na kraj ovome pašaluku.“

Mi s naše strane ne bi imali što ovome nadodati, već jedino to, da se strogo izpita rad ovoga čovjeka i kroz prošle godine, pak da ga se pošalje kući, odakle je i došao. Sramota!

Naši dopisi.

Tko je dopisnik i klevetnik „Pučke Slobode“.

Stankovci, 1. ožujka.

Drtesina od 16 godina, koji sve listove u Dalmaciji i Banovini naručuje, a nikad ih ne plaća, pa kad sakupi nekoliko kilograma, prodaje ih ovdješnjem trgovcu, da zamota papar, kavu itd.

Tko bi izbrojio sve njegove doživljaje, trebalo bi dosta vremena izgubiti, nu dosta mu je ova, da svak zna, koji je taj mahni delija. Nazad dana, došao k njemu sudbeni ovrhovoditelj zapljenu voditi radi neplaćanja novina, te u strahu porazparao sve što se kod njega našlo i pobacao, te vrtlovi njegovih susjeda osvanuše u bielom ruhu, kao da su pokriveni sniegom, a kukavna majka plače i jauče, što je dočekala u stare dane, da je sudbeni rubač svako toliko posjećuje. On se potpisuje kad naručuje novine, veleposjednik. Ala, veleposjednika otrcanih gaća i zamazane košuljetine, a opanaka od pedeset valova. Ovo smo iznieli ne radi njega, nego da uredništva novina budu na oprezu unapried. Biti će, da mu ni Smodlaka ne vjeruje, pak je potpisao reč. Čintru, a ko je taj, oslobodi nas Bože, diete, nije nit iz škole oprošteno. Pa da ovaj čovo dieli lekcije našem župniku o kršćanskim dužnostima, koji sve žrtvuje da nam pomogne duševno i tjelesno. Da bome, ako su svi dopisnici „Pučke Slobode“ jednaki Čintru, onda bolje, dok je na vrijeme, zkrkne vratom, jer će se razkrinkat još većma. Svršit ćemo, jer smo i onako duljili, a baviti se Čintrom ne zaslužuje. Pisanje blekasto u „P. S.“ ne će ni župnika ni učitelja ocniti, već im se još većma podiže ugled, koji kod nas uživaju. Neka propali dečko nadje 5 ljudi, koji odobravaju njegovu drljanje, ponovno mu nudjamo muštalu od 40 K, da se obuče od pete do glave.

N. Č.

Službenice maloga Isusa.

Split.

Izmedju ostalih kongregacija imamo još u našem gradu i službenice maloga Isusa sa maticom u Sarajevu. Drže dva zakloništa: „Ubožište za iznemogle starce“ i „žensko ubožište“. Sa strane zvanih čimbenika dolazi im se u koliko se može u susret, a može slobodno služiti na diku matici, što se sestre sa svakog gledišta mogu pohvaliti. Uzor, red i čistoća vlada, — i ako nevoljnim prostorijama. — Starci i starice mogu zahvaljivati, jer sada su kao u raju zemaljskomu, a inače bi se vucarili po ulicama, te bili na smetnju i sebi i drugom. Neka je i na čast našoj občini i javnoj dobrotvornosti. Samo bi preporučili občini, da podsjeti gošp. liečnika, da se i sam sjeća svoje dužnosti, a ne da gase mora zvati i po 10 puta, pa itada jedva da na svu muku dodje. Pitanje je humanitarnosti. Na čast neka je matici i s toga gledišta, što se sestre služe izključivo hrvatskim jezikom. Nego koliko je pohvalan rad gornjih sestara — u toliko smo se izviestili preko jedne uplivne osobe — matica materijalno sasvim oskudieva, pa stoga na žalost i podružnice veoma hramlju. Pred Bogom je velika odgovornost, a na dalje ne ćemo ići. . . . Do koga je neka providi.

Dr. A.

Demokratima smeta kip Blažene Djevice Marije.

Makarska, 5. ožujka.

Blizu Makarske u jednoj doli pokraj državne ceste nalazi se jedna špilja, koja je puno nalik onoj u Lurdu. Presv. biskup Carić zamoli vlasnika špilje, da bi mu dozvolio povrh iste postaviti kip Blažene Djevice Marije i upotriebiti špilju za pobožne svrhe.

Vlastnik se odazove plemenitoj namisli presv. biskupa i daruje cijelo zemljište oko špilje sve do državne ceste. Špilja bude od pobožnih težaka u malo vremena uređena i oltar postavljen. Počelo se je i zagajivanjem okolo, pošto je sve samo goli kamen. Na 11. veljače presv. biskup postavio je kip Blažene Djevice Marije, a do malo sliediti će blagoslov špilje i oltara.

Makarani svaki dan hrle u pohode Djevici, da se pomole i izprose milosti. Nu i ovoj svetoj ustanovi našlo se prigovora. Bezsravno pero u „Pučkoj Slobodi“ piše, da je ovaj kip postavljen u strančarske svrhe. Ova podla podvala nije drugo, nego poruga nama Makaranima i Primorcima, a ovu mi od sebe odbijamo, vraćajući je u lice onoga, koji misleći nas blatiti, blati sam sebe. Njih peče, da je presv. biskup pravi pastir svoga stada i što stoji uz bok čelik-rodoljuba, našeg obljubljenog načelnika Klarića, a i što osudjuje njihovo bezsravno pisanje rad i govorenje.

Demokratski golići, hajte i dalje tako, pak će te se udavići u blatu svojih zloća i opačina, jer vam drugo i ne dolikuje.

Demokrati htjeli svetkovati karneval.

Iz Makarske.

Na čistu sriedu spremala se šaka demokratskih golića, da proslave što dostojnije i to dakako večernjom bakljadom pokop karnevalu. Delije zaboravili pitati dozvolu občine. Oni su to navlaš učinili, jer su znali, da im občina ne bi dopustila, da pogrdjuju korizmu i junaci zatražili dozvolu na poglavarstvu. Poglavarstvo zbilja zaboravilo, da smo u čisto katoličkom gradu i dozvolu udjelilo. Po gradu se već sve spremalo, kako da se dostojno odvrti na izaziv nekoliko derana, a zahvaliti je samo zauzetnosti načelnika Klarića, da nije došlo do nikakova nereda, jer demokrati svog druga krnju zakopaše u vinu i u zatvorenoj sobi. Pobjalji se svietla a i tmine.

Na odgovor dotepuzu.

Gradac Makarsko Primorije.

Naš dotepuz gol i bos, dotjeran silom u ovu varoš, da nadje koricu hljeba, počeo se pomaljati u „Pučkoj Slobodi“. Zape mu oko za blagajnu, te pokuša, da juriša, ne načinom dojstojnim čovjeka, nego načinom podlim, samo tom mišlju vodjen, ne bi li komu štetovao, a odatle svoju korist brao. Te počeo, da nabraja tudje grieh, kada svoje ne vidi. Plače jadan suzam krokodilskim biedni narod, a u tomu nije se sjetio, da je on uzrokom osnivanju blagajna, zbog deračina onoga naroda, koga sada žali.

Narod je stenjao pod tvojom trgovačkom mamuzom, ali danas, kada te je upoznao, odalečio se je od tebe sa nekim prezirom, koga čuješ i opažaš na svakom koraku, koga ti preko Gradca korakneš. Uvidjaš svoju propast, koja ti svagano prieti, te hoćeš, da izkališ svoj jed prama onima, kojima si se

uvijek odan pokazivao. Žališ narod i tužiš se na blagajnu, a nisi ga žalio onda, kada si na sto kilograma pšenice po šest kruna čistih dobivao. Žališ narod, a žao ti ga nije bilo, kada si ga po sudu gonjao. Pitaj brišćane, kojima si na mulu pšenicu, po jednu cieniu davao, a sada na drugu i to mnogo skuplje, misleć time blagajne uništiti i pred svietom ocrniti; ali si se prevario. Promisli ovo, te onda umukni i zastidi se pred narodom. Ne ćeš li tako? Onda piši svoje grieh e „Pučkoj Slobodi“, kojih imaš na stotine. Sada čakom pitamo „Slobodu“, je li nju dotur Jozo osnovao, za podpomoći biedni puk? Odgovara — jesam. Biedni Jozo, na što si spao, žao mi te je, kada u njoj neprestano napadaš one, koji su ti dosta dobra učinili. Napadaš blagajne, koje su ustanovljene jedino za podpomoći biedni puk, koje su mu, kano hranilica u ovim godinama nerodice. Nu, što dotur odgovara, djavlu puk, derem ga i ja, uz dlaku i niz dlaku, isto kao i dopisnik iz Gradca. Ta na uzdisajima biednog puka, tananu sam kulu sagradio. Ali znaj Jozo, što god se na suzama puka gradi, brzo se ruši. Nego, tu se radi o svećeniku, stoga udri, neka narod pomisli, ele nam je prijatelj, dopisnik i dotur, ali se je prevario. Jer što je mislio drugom naškoditi, učinio je sebi, budući su mu se u brk rugali njemu i doturu, koji je tiskao. Dopisnik bunca po „Slobodi“, da smo pšenicu po toliko pogodili, ali je lagav, bunca, da ima 48 članova, dok ima 67, bunca, da smo dobili 370 kruna, dok nismo ni 90, te ako smo dobili, opet ostaje pučko, da s njim razpolaze u svojim potrebama. Radi toga preporučujemo dopisniku, da mu je bolje i korisnije pregledati svoje račune, a tuđe pustiti u miru. Ovo za danas, budući imamo do potrebe pun torbak svega i svačesa, što ne će moći progutati ni najbolji naprednjački želudac.

Viesti.

Sastanak Starčevićanaca u Zagrebu.

ZAGREB. Sinoć poslie uzornim redom držane predkonferencije učestnici pred Milinim stanom napadnuti nenadno od frankovaca sakrivenih za drvećem Zrinjevca revolverima, množina ranjeni tanetima leži, medju kojima i Dr. Petričić. Uzprkos frankovačkom hajdučtvu, danas je obdržavana sjajna skupština. Preko hiljade izaslanika iz svih kotara Hrvatske. Ranjeni Luka Starčević povezane glave otvara sjednicu, bura indignacije na frankovce. Učestvuju Starčevićanski zastupnici: dva Pavelića, Starčević, Kufrin, Rittig, Zagorac, Peršić, Marković. Sila bivših domovinaša. Mile predloži novu štilizaciju programa, Peršić novi pravilnik organizacije. Zagorac o slozi svih pravaša. Šegvić o suverenitetu nad Bosnom. Poslana gravinimalna brzojavka kralju. Mile izabran predsjednikom. Vlada silno oduševljenje. Iza smrti staroga, nije Zagreb vidio ovakove skupštine.

Ribarski priručnik. Primamo i vrlo rado s preporukom uvršćujemo: Pripravio sam, da dadem u tisak „Priručnik za ribara“. Knjiga će obuhvatiti kakovih 200 do 250 stranica žepnog formata. Ribar će u njemu naći sve ono, što mu treba da znade o svom obrtu, a oni te su prijatelji ribara i ribarskog obrta moći će iz njega crpati mnogo zani-

mivih podataka. Ciena knjizi bit će opridjeljena na 1 K. po komadu, a izići će netom se prijavi dovoljan broj predplatnika, da se pokriju štamparski troškovi. Vas čisti prihod namjenjen je družbi „Sv. Ćirila i Metoda“ u Istri. Prijave, eventualno predplate neka se šalju na adresu:

Vinko Belamarić,
učitelj — Šibenik.

Molimo sve hrvatske novine, da bi ovu objavu blagoizvoljele pretiskati.

„Gödölö“ nasukan. Predprošle noći oko 9 sati, ploveći iz Splita put Zadra, parobrod ugar.-hrv. društva „Gödölö“ nasukao se izpod Primoštena. Noć je bila užasno tamna, a lievala je jaka kiša. Prednji dio broda zastrugao je žestoko o kraj i u nj se usadio. Jučer po podne sve pomoći ostadoše bez uspjeha. Parobrod nije oštećen. Putnici su se prekricali na „Veneciu“, istoimenog društva. Sinoć je „Gödölö“ izvučen prispio u našu luku i tu prenoćio.

Ratni brod „Aspern“ prispio je danas u našu luku.

Svega po malo.

Želja umirućeg. Neki gospodar videć, da mu se pridližuje konac života, reče svojim dvim upraviteljima, koji su stajali uz njegovu postelju: „Deder, stanite jedan o moju lijevu stranu, a drugi o desnu, da umrem, kako i naš Gospodin, medju dvim lupežima“.

Osudjen novinar. Socijalistički novinar Aleksander Kiss u Budimpešti osugjen je na šest mjeseci zatvora radi toga, što je u sobijalno-demokrastkom organo „Nepzsava“ napisao jednu protuvjersku pjesmu.

Požar u kazalištu progutao 300 žrtava. U ponedjeljak na večer buknuo je požar za vrijeme prestave u kazalištu „Flores“ u Acabuldu (Meksiko). Zaglavilo je 300 osoba. Požar se naglo raširio i na susjedne zgrade, te je uništio i poštansko-brzojavnu zgradu.

Užasna statitika. Socijalno-revolucijonarna ruska stranka objelodanila je statistiku, po kojoj su prošle godine smaknute u Rusiji na osnovu presuda ratnog suda 12.974 osobe, od kojih 2150 u moravskoj guberniji. Najviše je osoba smaknuto u baltičkim pokrajinama, 4307 smaknutih nalazilo se u dobi izmedju 15 do 20 godina.

Porez na neženje. Javlja ju novine, da je bugarsko sobranje prihvatilo, da svaki neženja u Bugarskoj, ako je prevalio tridesetu godinu života, plaća 10 franaka poraza na godinu.

„Odviše joj i jedan jezik“! Jednom su upitali engleškog pjesnika Miliona, hoće li svojim kćerkama činiti naučiti više jezika. Milton odgovori: „Ženi je odviše i jedan jezik, jer bi ona i bez jezika — piogovorila!“

Hrvatska Tiskara (Dr. Krstelj i drug) — Šibenik

Hrvati i Hrvatice!

pomozite družbu

Svetog Ćirila i Metoda!

Za Družbu sv. Ćirila i Metoda.

Da se sapun u korist „Družbe sv. Ćirila i Metoda“ što lakše popularizira a na molbu raznih hrvatskih obitelji, u promet su stavljeni mali sandučići, sadržavajući 27 komada, sa sandučićem kg. 5 najfinije vrsti sapuna, kojeg se može rabiti za sve kućne potrebe, uz cieniu od K 3.85 franko od poštarine.

Ovim načinom pruža se prigoda svakoj hrvatskoj obitelji, da može bez svoje štete više puta godišnje doprinositi obol hrvatskoj sirotinji u Istri.

Za oveće naručbe svih vrsti Družbinog sapuna tvorničke cienie. Naručbe se šalju, glavnoj razprodaji:

IVAN LENTIĆ,
Milna (Dalmacija).

4—8

Hrvati i Hrvatice!
pomozite hrvatsku Istru.

Svoj k svome!

Župnici crkvinarstva bratovštine
koji žele

prave svieće

od pčelnog voska

neka naruče na
„Jedinu hrv. tvornicu voštanih svieća“

na paru
Vladimira Ćulića, Šibenik (Dalm.).

Ponude i cienići šalju se badava i franko.

Imam u zalogi na prodaju navrnutih

amerikanskih loza

prve vrsti

Plavina na Riparia×Rupestris br. 3309.
Plavina na Rupestris Monticola.
Trbljan na Rupestris Monticola.
Puljižanac (debit ili čarapar) na Rupestris Monticola.

Ciena za 1000 komada na podlogi Riparia×Rupestris br. 3309 je K 200 i na Rupestris Monticola K 180.

KRSTO PEĆENKO,
KOMEN (Goriško).

3—3

